

DE ZALIGMAKER IN ZWARE STRIJD

door

MEINARDUS ANTONIDES

MEINARDUS ANTONIDES

Meinardus Antonides werd op 2 december 1705 geboren te Westerwijtwert, waar zijn vader, Theodorus Antonides (1647-1715), predikant was. Deze vader was driemaal gehuwd, de derde keer met Elisabeth Magdalena de Walrich, afkomstig uit een aanzienlijke familie, weduwe van dr. Mellinck. Uit dit huwelijk werd Meinart geboren. Hoewel Theodorus Antonides een vurige aanhanger was van Coccejus, bleef hij in zijn oordeel zelfstandig. Hij was een uitnemende kenner van de bijbelse grondtalen.

Na zijn dood ging zijn weduwe in 1716 met het gezin in Uithuizen wonen. Meinart kreeg daar onderricht in het Latijn van een onderwijzer. Daarna is hij de lessen gaan volgen aan de Latijnse school in Groningen, waarna hij aldaar ging studeren aan de hogeschool. Voor het examen op 28 september 1726 voor de classis van Middelstum slaagde hij met lof vanwege zijn bekwaamheid. Op 17 oktober 1728 werd hij bevestigd tot predikant van de gemeente Onderwierum en Westerdijkshorn, gelegen bij Bedum. De dorpjes bestaan nu niet meer. Hij huwde in 1736 met Catharina Busz, dochter van Gerhardus Busz, predikant te Uitwierde, later te Stitswert. Het huwelijk werd gezegend met de geboorte van drie zonen en drie dochters. Vier kinderen stierven jong, de twee overgebleven zonen zijn later predikant geworden. In het jaar 1773 ontviel hem zijn echtgenote.

Tot aan zijn sterven op 27 augustus 1776 bleef hij predikant van Onderwierum en Westerdijkshorn. Meer dan veertig jaar heeft hij in zijn gemeente geworsteld met onverschilligheid. Meinardus Antonides was een vroom en bevindelijk prediker, zoals ook blijkt uit de kerkenraadnotulen, die hij verrijkte met gebeden. Hij was gezegend met een vlug verstand, een nauwkeurig oordeel en een goed geheugen, vooral in het Bijbelwoord. Met veel trouw en een inlevend zielsvermogen heeft hij gewerkt in de wijngaard des Heeren.

Het enige werk dat van hem werd uitgegeven is een bundel van 35 lijdenspreken, getiteld: "Schriftmatige Verklaringe over het borgtogtig en Zaligmakend lijden, den kruisdood en begraaffnisse van den Heere Jezus Christus", doormengd met leerzame en praktikale aanmerkingen, en elke verhandeling besloten met eene ontdekkende en opwekkende toepassing, Groningen 1753, herdrukt in 1863 bij J. van Golverdinge te 's-Gravenhage. In 1939 verscheen hieruit een selectie van twaalf preken bij de uitgever J.P. van den Tol Jz. te Oud-Beijerland

Bronnen:

- Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek, deel 6, pag. 44-45.
- Biographisch woordenboek der Nederlanden, pag. 297-298.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands en afkomstig uit laatstgenoemde bundel.

Eerder al verschenen er lijdenspreken van Meinardus Antonides in de Reveilserie, namelijk de nummers 222 (februari 1986), 233 (maart-april 1987), 253 (maart-april 1989), 272 (februari 1991), 452 (maart 2009) en 462 (maart 2010).

DE ZALIGMAKER IN ZWARE STRIJD

door

MEINARDUS ANTONIDES

“En een weinig voortgegaan zijnde, viel Hij op Zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.

Weer ten tweeden male heengaande, bad Hij, zeggende: Mijn Vader, indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede!

En hen latende, ging Hij weer heen en bad ten derden male, zeggende dezelfde woorden”.

“En van Hem werd gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte”.

Mattheüs 26:39,42,44 en Lukas 22:43

De twee hoofdzaken die hier nader overdacht moeten worden, zijn deze:

1. Het vurige gebed van de Heere Jezus.
2. Hoe Hij in bijzondere mate werd versterkt door een engel.

1. Het vurige gebed van de Heere Jezus

Wat dit gebed betreft, letten we eerst op de plaats van Zijn gebed. De Heiland is een klein eindje verder gelopen, want Hij verwijderde Zich ‘omtrent een steenworp’ (Lukas 22:41) van Petrus en de twee zonen van Zebedeüs. Vanwege Zijn diepe droefheid en Zijn innerlijke liefde voor hen stelde Jezus het gezelschap van Zijn discipelen wel erg op prijs. Maar vanwege de overgrote benauwdheid van Zijn hart haastte Hij Zich ook tot het gebed en zocht Hij met heilige aandacht en met ernst de eenzaamheid. Ondertussen konden Petrus, Jakobus en Johannes, die hier zo dichtbij waren, oog- en oorgetuigen zijn van Zijn bidden en worstelen, te meer omdat het volle maan was en Jezus bad met een luid geroep, Hebr. 5:7.

De biddende Heiland voerde ook verschillende handelingen uit. Mattheüs schrijft: Hij viel op Zijn aangezicht; Markus: Hij viel op de aarde; en Lukas: Hij knielde neer en bad, Lukas 22:41. Dit laatste deed Hij waarschijnlijk het eerst, en daarna volgden die andere handelingen. Het was een veel voorkomend gebruik bij de oosterse volken, vooral ook bij de Joden, dat zij niet alleen staande of knielende baden, maar ook wel voorover liggend met hun gezicht op de grond, als een teken van de allerdiepste verootmoediging. Men achtte zich niet waardiger dan stof en aarde, ja men voelde zich waard om als stof vertreden te worden. Zo leest men van Abraham dat hij op zijn aangezicht viel, Genesis 17:17.

Zo toonde ook de Heere Jezus hierdoor Zijn diepe ootmoed en heilige eerbied voor de oneindige majesteit van God, voor Wie de serafs zich bedekken, Jesaja 6:2. Voor ons is dit een duidelijk voorbeeld om altijd, maar bijzonder in het gebed, alle tekenen van nederigheid en diep ontzag voor de hoge God te betonen. ‘Komt, laat ons aanbidden en neerbukken; laat ons knielen voor de HEERE, Die ons gemaakt heeft’, Psalm 95:6. Deze diep ootmoedige gebaren van Jezus bewezen vooral ook, hoe onbegrijpelijk zwaar de last van de zonden van Zijn volk Hem nu drukte. Wat waren Zijn ziel en Zijn lichaam hierdoor verschrikt; Zijn benen konden Hem

vanwege de verschrikking als het ware niet meer dragen. Daarom viel Hij neer op Zijn knieën; en ook deze waren nog te zwak. Hij viel neer op Zijn gezicht.

Ook bad de Heere Jezus heel luid. Hij bad terwijl Hij steeds dezelfde woorden uitsprak, ja, Hij bad met een luid geroep, Hebréeën 5:7, wat een bewijs was van Zijn onuitsprekelijk grote benauwdheid. Daardoor konden ook Zijn discipelen het horen, zodat zij er de getuigen van zouden zijn. Voor ons is het een voorbeeld van ijver en ernst in het bidden. 'Roep Mij aan in de dag der benauwdheid', zegt de HEERE in Psalm 50:15.

Als we op het gebed van de Heere Jezus zelf letten, komen we allereerst bij de nadrukkelijke aanspraak: 'Mijn Vader'. Hij is Abba Vader, Markus 14:36; Mijn eigen Vader, Johannes 5:18. Dit wordt gezegd door Christus, Gods eigen Zoon, Romeinen 8:32; waarachtig God, 1 Johannes 5:20; de Eniggeborene van de Vader, Johannes 1:14. Tot Hem alleen heeft de Vader gezegd: 'Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd', Psalm 2:7. Hij is geboren als de afgronden nog niet waren, Spreuken 8:24. Tussen Hem en de Vader was de eeuwige vrede gesloten, Zacharia 6:13. Het is dan, alsof de biddende Heiland zei: 'Tot wie zou Ik Mij keren, in Mijn zielsangst? Aan Wie zou Ik nu in de dagen van Mijn vlees Mijn gebeden en smekingen, Mijn geroep en tranen opofferen? (Hebréeën 5:7). Immers aan U alleen, Mijn Vader, Mijn eigen Vader, Die Mij vaderlijk bemint! U slaat Mij, Die als Borg instaat voor de zonden van Uw uitverkorenen, nu evenwel zeer hard. U hebt Mij altijd vaderlijk verhoord, maar nu schijnt Uw oor als doof te zijn voor Mij. Mijn God, Ik roep des daags en Gij antwoordt niet; en des nachts, en Ik heb geen stilte, Psalm 22:3. Ik ben vermoeid door mijn roepen, mijn keel is ontstoken, mijn ogen zijn bezweken, daar ik ben hopen op mijn God, Psalm 69:4. U bent het echter alleen, Die Mij kunt verhoren uit de vrees, Hebréeën 5:7. Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt hen geholpen', Psalm 22:5.

Jezus' eigenlijke smeekbede luidt: 'Indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan.' Wij zullen er nu niet bij stilstaan dat kruisdragen en lijden in Gods Woord heel vaak door het beeld van een drinkbeker worden uitgedrukt. Dat zien we bijvoorbeeld in een tekst als deze: 'Die zal ook drinken uit de wijn van de toorn van God, die ongemengd ingeschonken is in de beker van Zijn toorn', Openbaring 14:10. We zullen nu ook de oorsprong van deze uitdrukking niet nagaan en evenmin de reden om deze te gebruiken, want dit is al heel vaak door anderen gedaan. Maar in deze smeekbede: 'Indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan', is het alsof wij Jezus horen smeken en kermen: 'O Vader, Ik begeer dit wel niet in absolute zin, maar alleen als en zover het mogelijk is vanwege Uw eeuwige raad, gerechtigheid, heiligheid en waarheid, en als de verlossing van Uw uitverkorenen voor U dan nog betamelijk is en overeenkomt met Uw heilige wil. Als dat zo is, dan wens Ik wel ontslagen te worden uit Mijn ellende, of laat Uw hand Mij ten minste mogen ondersteunen en verkwikken in deze voor Mij zo verschrikkelijke benauwdheid. O, dat U van Mij wilde aflaten en Ik Mij een weinig zou mogen verkwikken (Psalm 39:14), opdat Ik toch niet zou stikken en sterven onder deze vreselijke gewaarwording van Uw toorn. Is deze benauwdheid en ellende die Ik ondervind en nog verder dragen zal, niet omwille van de zonden van de uitverkorenen? Is dit voor Mij, de Zoon des mensen, niet heel afgrijselijk! Ik ben toch als Mens van gelijke beweging en even zwak als andere mensen, behalve de zonde! (Hebréeën 4:15). Is deze zielsangst die Ik lijd, niet een ontzaglijk bittere beker vol met gal en alsem, Mij door Uw hand ingeschonken? Moet Ik deze als Borg van de uitverkorenen, omwille van hun zonden in overeenstemming met de grootte van Uw gerechtigheid, geheel en al uitdrinken? O zeker, Ik heb wel een heel sterke reden om vanwege de gruwelijke bitterheid daarvan tot U, o Vader, te bidden: Laat deze drinkbeker nu toch spoedig aan Mij voorbijgaan.'

Let er dus op dat hier geen sprake is van enige onwil of ongeduld. Nee, het is alleen de niet-zondige menselijke natuur in Jezus die hier boven komt. Hij was de sterke God, maar Hij had als Mens ook een zwak lichaam. Daarom had Hij ook een niet-zondige liefde voor Zijn leven, en schrokken het lijden en de dood Hem af. Elk levend wezen probeert als het in een situatie verkeert waarin het zich welbevindt, daarin te blijven. Deze natuur kwam ook in Jezus boven. Er was in Hem een natuurlijke schrik voor het lijden en de dood die zo op Hem af kwamen.

Vooraf ook omdat deze zo verschrikkelijk en zo vervloekt waren.

Waarom zouden wij ook niet mogen denken dat Jezus wel gewillig was om het lijden te ondergaan, maar dat Hij alleen wil dat dit lijden voorbij zou gaan, dat God het snél voorbij wil doen gaan? Dan vraagt Hij dus om Hem niet lang in dat lijden te laten, omdat de lange duur niet bepalend is voor het wezen ervan. Dan is het een bede tot Zijn Vader om Hem er spoedig weer uit te redden door een verblijvende opstanding.

Ja, ten slotte is de gedachte ons ook niet vreemd dat Jezus hier in het bijzonder ziet op de bittere zielsangst, waarin Hij op dat moment was, op de drinkbeker die Hij hier in Gethsémané dronk. Hij wijst daar ook op alsof Hij het met de vinger aanwijst: 'Laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan.' Markus zegt dat Hij bad 'dat die ure van Hem voorbijging', Markus 14:35. Dan zou Hij dus niet wensen het gehele lijden te ontgaan, maar alleen dat deze zielsstrijd, deze helse angst, toch heel spoedig mocht ophouden. Dan zou Hij daarin ook verhoord zijn door de versterking van de engel, waarna Hij direct vanuit Zijn gebed opstond en Zich vrijmoedig aan Zijn vijanden overgaf.

We zien immers heel duidelijk uit Zijn bereidwillige onderwerping aan de Vader hoe Jezus op een heilige wijze en zonder de minste onwil of tegenspraak vanwege Zijn lijden gebeden heeft. Hij vroeg: 'Doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.' Het is alsof de Heiland be-tuigt: 'Ik weet dat U, o Vader, voor Mij dit lijden beschikt hebt. Ik weet dat het U behaagt zo Uw oneindige liefde aan de arme, uitverkoren zondaren te betonen, door zelfs Mij, Uw eigen Zoon, niet te sparen, maar Hem over te geven tot dit lijden voor hen, Romeinen 8:32. Ik weet dat het nodig is dat er door Mij, de Borg, aan uw goddelijke rechtvaardigheid voldaan wordt (zie Romeinen 3:25-26). Ook ben ik hierom in dit uur gekomen (Johannes 12:27), niet om Mijn wil te doen, maar de wil van U, o Vader, Die Mij gezonden heeft (Johannes 6:38). Daarom is het toch: 'Niet gelijk Ik wil'. Mijn menselijke natuur, die zwak is, heeft een natuurlijke neiging om zo'n verschrikkelijk lijden te ontgaan. Deze begeerte strijdt echter niet tegen Uw heilige wil, maar onderwerpt zich daaraan ootmoedig. Daarom is het toch: Niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt, o Vader. Ja, zo wil Ik ook gaarne dat Mijn lijden volbracht wordt tot openbaring van Uw heilige Naam in de verlossing van arme zondaars. Ik ben daarom bereid. Ik ben gekomen om Uw wil te doen (Psalm 40:9) en om U te gehoorzamen tot de dood toe (Filippenzen 2:8). Hoewel het gebeurt met ontsteltenis en droefheid in Mijn ziel, het gebeurt echter zeker niet vanuit tegenstrevende onwil.'

Hoe zou Jezus anders als Borg hebben kunnen betalen voor anderen, als Hij dit niet gewillig had gedaan? Waarmee zou Hij anders de moedwillige ongehoorzaamheid van Zijn schapen hebben verzoend, dan alleen vanuit Zijn vrijwillige gehoorzaamheid, in welke wil wij geheiligd zijn? (Hebreeën 10:10).

De grote Hogepriester Jezus Christus heeft daarop in trouwe liefde Zijn slapende discipelen wakker gemaakt. Hij heeft hen daarbij ook vermaand en bestraft, Mattheüs 26:40-41. Hierna heeft Hij opnieuw Zijn gebed uitgesproken en herhaald. 'Weer ten tweeden male heengaande, bad Hij...' Merk hierbij op hoe de biddende Heiland op de meest volmaakte wijze vroom en godvrezend was. Hij vond vanwege de beklemmende benauwdheid van Zijn hart nergens stilte of rust, en daarom zocht Hij enige verkwikking in het gezelschap van Zijn geliefde discipelen. Maar Hij was vooral uit een tere liefde en zorg naar hen toegegaan. Hij vindt echter geen

troost bij mensen, ja zelfs niet bij Zijn meest intieme boezemvrienden Petrus en de zonen van Zebedeüs, want zij konden nog niet één uur met Hem waken. Daarom keert Hij Zich des te ernstiger opnieuw in het gebed tot Zijn God en Vader. Hoe zwaar heeft de toorn van God de Heere Jezus geheel en al terneer gedrukt, want 'in zware strijd zijnde, bad Hij te ernstiger', zegt Lukas daarom in hoofdstuk 22:44. Zie eens hoe duidelijk hier in Jezus Christus, als de ware Messias, is vervuld wat vooral in Psalm 22 voorzeggd was over Zijn krachtig, vurig, aanhoudend en gelovig bidden en over Zijn volmaakt heilig vertrouwen op de HEERE, Zijn God. Let daarbij vooral op Psalm 22:26. Zie ook met welke volmaakt heilige lijdzaamheid en onderwerping Hij Zichzelf gewillig en onschuldig aan God heeft opgeofferd, Hebreeën 9:14. 'Mijn Vader', zegt de Heere Jezus nu opnieuw, 'indien deze bittere drinkbeker naar Uw heilige wil niet aan Mij voorbij kan gaan, dan alleen wanneer Ik hem drink en Mijn lijden geheel volbreng, zoals Ik nu dadelijk ga ondervinden, zie hier ben Ik! Ik buig Mij ootmoedig onder Uw heilige en heilzame wil en Ik bid dat die uitgevoerd en volbracht wordt. Ik ben bereid Mijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen (Mattheüs 20:28). Hoewel Ik Gods Zoon en de Heere der heerlijkheid ben, leer Ik toch in Mijn menselijke natuur gehoorzaamheid uit wat Ik lijd, opdat Ik, voor God geheiligd tot een zoenoffer, een oorzaak van eeuwige zaligheid mag zijn voor allen die Mij gehoorzaam zijn; en opdat Ik door U, o Vader, een Hogepriester naar de ordening van Melchizedek genoemd mag worden' (Hebreeën 5:8-10).

Ook nu, voor de tweede maal, kon het angstige roepen en bidden van Jezus de slaap niet verdrijven uit de ogen van de discipelen. Zo werd het van alle kanten duidelijk dat de Heiland de last van de toorn van God tegen de zonde alléén moest dragen. Hij wendt Zich dan opnieuw in deze benauwdheid tot Zijn God, Die nooit slaapt of sluimert (Psalm 121:4), en Wiens oor altijd opmerkend is, en Die ook alleen Hem uit de vrees kon verhoren, Hebreeën 5:7. Jezus ging dus opnieuw van hen weg 'en bad ten derde male, zeggende dezelfde woorden'. We zien hierin opnieuw de blijken van Zijn ondraaglijke zielsangst en van Zijn ernst, ijver en volmaakt heilig geduld en onderwerping aan de wil van God. Maar de Heiland geeft ons zo ook het volmaakt heerlijke voorbeeld van volharding in het gebed en in de hoop. 'Zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?' (Job 13:15). Jezus bad weer met dezelfde woorden. Daaraan ziet men dat niet de veelheid of de sierlijkheid van de woorden kenmerken zijn van een oprecht gebed, maar de heilige begeerten tot God. Jezus Zelf bad hier immers driemaal met dezelfde en met weinig woorden. De vele herhalingen in een hartelijk gebed kunnen God niet vervelen, want Hij verwerpt wel een ijdel verhaal van woorden als zinloos (Mattheüs 6:7), maar hoort zo gaarne een ernstige herhaling van heilige begeerten en heilige woorden. Trouwens, waarom zou iemand op wie dezelfde nood aanhoudend drukt, die nood niet met dezelfde woorden voor God mogen uitdrukken? En hoewel de verscheidenheid van woorden en uitdrukkingen in het gebed soms wel kunnen dienen om de ongevoelige mens een beetje in zijn emotie te raken, de Heere ziet toch alleen het hart aan, 1 Samuël 16:7. Hij zoekt immers alle aanbidders die Hem aanbidden in geest en waarheid, Johannes 4:23-24.

Wat hebben de volgelingen van Christus, de gelovigen, in allerlei opzicht toch veel te leren uit het gebed van hun Hoofd en Zaligmaker Jezus Christus, en uit Zijn aanspraak: 'Mijn Vader', 'Abba Vader'. Zij moeten immers naar de voorzegging van Zefanja in hoofdstuk 3:10 'ernstige aanbidders' van God zijn. Zó spreekt Christus tot Zijn God, terwijl Deze Zijn vriendelijk aangezicht voor Hem op de meest diepe wijze verbergt; ja, zó spreekt Christus midden in het ondervinden van de toorn van Zijn Vader. Let er toch op, kinderen van God, dat dit kan samengaan; dat u in geestelijke zin verlaten bent en toch God tot een Vader hebt en Hem, terwijl Hij Zich verbergt, toch gelovig mag aanspreken als uw Vader en op Zijn vaderlijke barmhartigheid mag vertrouwen, zelfs als u in duisternis bent, Jesaja 50:10. In een dergelijke tijd moet u, zonder te veel aan het ongeloof toe te geven, vooral denken aan 'de dagen van-

ouds', Psalm 77:6, aan vroegere ondervindingen van Gods vaderlijke gunstbewijzen, die het hart zelfs achteraf nog ondersteunen in de benauwdheid. Bid uw Heiland in déze diepe onderworpenheid: 'Niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt', o Vader!

Daarom behoort u, kinderen van God, ook altijd onder een voorwaarde te bidden. U moet uw eigen wil, uw gemak en uw genoegens altijd verloochenen als u ziet op de wil van God. U mag om verlossing bidden als u in een geestelijke verlating bent, maar altijd in onderworpenheid en zonder God voor te schrijven hoe Hij handelen moet. Dan verloochent u zichzelf. Dit is het ware offer dat God behaagt, als u uw wil onder Zijn goddelijk welbehagen doet bukken.

Ten slotte moet u vooral uit het voorbeeld van Jezus leren om niet in het gebed te verslappen, ook als u niet direct verhoord wordt. Hij bad immers tot driemaal toe zo aanhoudend, zo heilig actief en ernstig tot Zijn God! Daarom moet u dit in praktijk brengen: 'Weest vurig van geest. Dient de Heere. (...) Volhardt in het gebed', Romeinen 12:11-12. U moet voortdurend aanhouden in het gebed en ook dikwijls hetzelfde bidden, totdat wij de Heere als het ware vermoeien en Zijn verhoring afbidden, zie Lukas 18:7.

2. Hoe Hij in bijzondere mate werd versterkt door een engel

Terwijl de Heere Jezus zo bad tot God en worstelde met Zijn hemelse Vader, is Hij op een bijzondere wijze ook ditmaal enigermate uit de vrees verhoord, Hebreëen 5:7. Want zoals de evangelist Lukas vertelt, 'werd van Hem gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte', Lukas 22:43.

Dit mag beslist niet zo worden verstaan dat de engel daadwerkelijk bijdroeg aan het vermogen of de kracht van Jezus, want dat zou betekenen dat de almacht en het werk van Jezus' eigen goddelijke natuur gekleineerd zouden worden. Zijn Godheid was alléén machtig genoeg om Zijn zwakke menselijke natuur in het dragen van dit lijden te ondersteunen en te versterken, zie Jesaja 63:5.

Maar deze engel uit de hemel, deze bode van God in de hemel, heeft de lijdende en worstelende Heiland versterkt door aan de méns Jezus opbeurende en bemoedigende troostwoorden voor te houden, woorden die kracht deden. Ongetwijfeld ging het in deze woorden over Gods eeuwige raad, de verheerlijking van Gods Naam en de verlossing van zo veel arme, uitverkoren zielen door dit lijden van Hem. De Heere Jezus werd ook versterkt doordat de engel Hem de goddelijke beloften en profetieën aangaande de heerlijkheid van Christus voorhield. Die heerlijkheid zou immers spoedig op dit lijden volgen, 1 Petrus 1:11. Zo was het ook toen Jezus op de berg verheerlijkt werd, en Mozes en Elia, die beiden gezien werden in heerlijkheid, over de laatste gang van Zijn lijden spraken, een lijden dat Hij zou volbrengen te Jeruzalem, Lukas 9:30-31.

We willen hierop nog even onze aandacht vestigen. Er werd dus een dienaar van God de Vader gezonden naar de lijdende en strijdende Zaligmaker. Dat was een engel uit de hemelse heerscharen van heilige engelen, die allen zowel de Zoon als de Vader loven, aanbidden en dienen, Johannes 5:23 en Hebreëen 1:6. Hij Die door de aarde benauwd wordt, wordt getroost door de hemel! Het was de vrijwillige vernedering van de Zoon, Die voor een korte tijd minder werd dan de engelen, Hebreëen 2:9. Het was de goedertierenheid van de Vader, en ook Zijn rechtvaardigheid en trouw, waardoor Hij de vernederde Zoon Zijn engel toezond die Hij voor Zich zag staan om Hem te versterken. O diepte van vernedering van de Heere Jezus! Hij, Die de God is der blijdschap van ieders verheuging (Psalm 43:4) en Die alles draagt en sterkt door het woord van Zijn kracht (Hebreëen 1:3), de Schepper en Heere van de engelen...Die wordt hier naar Zijn mensheid versterkt en getroost door een engel, een schepsel van Zijn eigen goddelijke mogendheid. Zo dienstwillig en vaardig tonen de heilige engelen zich om te handelen naar het welbehagen van God de Vader en niet minder om de Zoon ten dienste te

staan. Ja, zo tonen zij gediensdige geesten te zijn, die uitgezonden worden tot dienst van hen die de zaligheid zullen beërven, Hebrëen 1:14. Hierdoor is midden in Jezus' zwakheid en allerdiepste vernedering Zijn goddelijke macht en heerlijkheid geopenbaard, want de engelen dienen Hem heel eerbiedig. Dit is tegelijk een troostrijk bewijs voor Zijn arm en onmachtig volk dat hun Heiland in volkomen mate de kracht heeft hen te helpen en hen door Zijn lijden en voldoening te verlossen van het eeuwig verderf. Maar Hij heeft diezelfde kracht ook om hen uit tijdelijke gevaren te redden door de dienst en de bescherming van Zijn engelen. Zij mogen ongetwijfeld ook nu nog – hoewel op een onzichtbare wijze – de gelovigen in hun moeilijke omstandigheden bijstaan en hen heimelijk ondersteunen, als het God behaagt hun volkomen verlossing nog voor een tijd uit te stellen. De engel des HEEREN legerd zich rondom degenen die Hem vrezen, en rukt hen uit, Psalm 34:8.

Het kan bij de eerste oogopslag een tere en twijfelmoedige ziel schrik aanjagen, haar Heiland hier door de last van de zonden ingesloten te zien, waarbij Hij kruipt als een worm en waarbij voor Hem geen stilte is, terwijl Hij tot driemaal toe zo angstig roept en bidt en geen antwoord van Zijn Vader schijnt te krijgen, Psalm 22:3 en 7. Maar toch mag u, o gelovige, als u verder leest tot uw grote vertroosting opmerken dat uw Zaligmaker door Zijn God uit de vrees is verhoord, want er werd een engel uit de hemel gezonden om Hem te versterken. Hieruit blijkt immers ook welk een innig welbehagen en genoegten God de Vader had in dit lijden van uw Borg Jezus, Die voldaan en betaald heeft voor uw zonden. Zo mag u weten dat Jezus, uw Middelaar, op dat uur niet vrijuit kon gaan om dat vreselijke lijden en die zielsangsten te ontlopen. De oorzaak daarvan was om u en al Zijn gelovigen van het eeuwig wee te bevrijden! Hij kon niet ontslagen worden van de plicht die bittere beker van Gods toorn geheel uit te drinken, juist om de beker van de eeuwige gramschap van God aan u te doen voorbijgaan, ja om uw beker te doen overvloeien van eeuwige gelukzaligheden, Psalm 23:5.

Toepassing

Als we dit alles op de juiste wijze hebben overwogen – en God geve ons daartoe Zijn hemelse verlichting – wat moeten we dan in een heilige verwondering, maar ook in een heilige schrik gaan roepen tot de Heere.

O, zware zondelast op de Borg gelegd, die het allerheiligste lichaam van de Zaligmaker ter aarde heeft neergedrukt! Maar dat niet alleen. Die zondelast heeft ook Zijn verheven en heilige ziel, de ziel van de Godmens, zo zwaar geperst! Dit is de diepste vernedering van de allerhoogste Heere. Hij ligt met Zijn gezicht in het stof; en dat gezicht dat al met bloed en zweet bedekt was, wordt ook nog met stof besmeurd. De grote Schepper, voor Wie de wolken als stof voor Zijn voeten dienen, kruipt hier in het stof, als heeft Hij geen voeten. Het is heel indrukwekkend dat de vierentwintig ouderlingen voor Hem, Die op de troon zit, op hun aangezichten vallen, Openbaring 4:10. Maar nog veel meer indruk maakt het dat Hij, Die op de troon zit, voor Zijn Vader neervalt op de voetbank van Diens voeten. Hier ligt de God van de hemel op de aarde, hier ligt de Heere der heerlijkheid in het verachte stof. Daar kruipt Hij, daar bidt Hij in zo'n grote angst, in zoveel ontroering. Dan gaat Hij eens naar Zijn discipelen, dan weer keert Hij terug. Ja, Hij wordt niet gaarne van hen gescheiden en moet Zich van hen afscheuren. Dan bidt Hij weer, en dat tot driemaal toe hetzelfde gebed. Dan eens slaat Hij met weemoed Zijn ogen naar de hemel, dan weer richt Hij Zijn blik naar beneden, op de aarde. Dan weer slaat Hij op Zijn benauwde borst, met een zuchtend hart; en met hikken en snikken en half gebroken woorden roept Hij tot Zijn Vader: 'Abba, Mijn Vader, is dan Uw innerlijk toegesloten¹ voor de Zoon van Uw liefde? Waarom lig Ik hier zo, Die Uw vermaak was, tot een Voorwerp van Uw toorn?'

¹ Letterlijk: zijn dan Uw ingewanden toegesloten. Hert.

Nu moet een engel Hem komen versterken, Die Zelf de sterke God is, Die sterke helden maakt, en op Wie de Geest van raad en sterkte rust, Jesaja 11:2. Hij wordt hier in Zijn rade-loosheid en machteloosheid gesterkt en ondersteund door een engel. De Schepper wordt on-dersteund door Zijn schepsel, de Heere door Zijn dienstknecht, de Vorst en Overste van de engelen door één uit Zijn eigen legermacht. O, wat is dit een groot wonder van God!

En dat alles om uw zonden, kinderen van God! Omdat u evenals uw eerste vader zo hoog-moedig bent, omdat u als Adamskind en bovendien gedreven door uw eigen trotse hart uw hoofd verhief, daarom heeft Jezus Zijn aangezicht ter aarde toe moeten vernederen. Hij moest Zich in het stof rondwentelen, omdat u in Adam was toegeroepen: 'Gij zijt stof, en gij zult tot stof weerkeren', Genesis 3:19. Omdat uw eerste vader zijn wil, en u als zijn kind uw wil al te lichtzinnig en al te driest misbruikte, daarom heeft Jezus Zich in Zijn meest bittere lijden aan de wil van God Zijn Vader moeten onderwerpen, en riep Hij uit: 'Niet gelijk Ik wil, maar ge-lijk Gij wilt.'²

Omdat u het verdiend hebt om in een eeuwig verdriet te blijven en eeuwig uit de ongemengde beker van Gods toorn te drinken, heeft Jezus, uw Borg, die vreselijke beker uitgedronken en voor een tijd zó zeer alle troost moeten missen, dat zelfs een engel uit de hemel Hem als Mens moest komen troosten en versterken.

Maar toch, gelovigen, wat is dit een wonderlijke liefde van God de Vader voor u, ellendige en nietswaardige schepselen! Hij wilde Zijn lieve Zoon, in Wie Hij een welbehagen had, niet verhoren. Hij kon Hem in zo veel benauwdheid zien worstelen zonder Hem te redden, en dat alleen om u te verlossen! Wat een wonderlijke liefde van de Zoon, dat Hij Zijn wil helemaal ondergeschikt maakte aan de wil van Zijn Vader om voor u te betalen! En dat opdat u als zul-ke weerspannige schepselen aangenaam zou zijn voor God, in deze Geliefde, Efeze 1:6.

Deze stof is vooral gepast om duidelijk te maken hoe zwaar het borgtochtelijke lijden van Jezus is geweest, en ook om Zijn volk te vertroosten en hen op te wekken tot een diepe en ootmoedige dankbaarheid jegens hun enige en getrouwe Zaligmaker.

Maar arme onbekeerde en ongeestelijke mensen, er is in deze stof ook een zeer sterke aanlei-ding om u aan uw toestand te ontdekken en u te waarschuwen. Want u voelde uw zonden nooit als een zware en drukkende, voor u ondraaglijke last, Psalm 38:5. Bedenk nu eens met ernst, hoe het heilig Lam Gods daaronder gebukt ging. Alle boetvaardige zielen roepen het uit: 'Ik ben bekommerd vanwege mijn zonde', Psalm 38:19. Maar u kent geen ootmoed en schrikt niet als u hoort over het drinken van die drinkbeker van Gods grimmigheid. In plaats van uzelf met diepe schaamte voor God schuldig te kennen, vertrouwt u op uw schijndeugden en zogenaamde goede werken.

De Heere Jezus komt in deze geschiedenis allereerst naar voren als de biddende Hogepriester en als de Borg Die door Zijn lijden voldoening aanbrengt. Maar we zien ook dat Hij door Zijn voorbeeld en Geest de gelovigen het ware bidden leert. Maar onbekeerden, bij u is er niet dat ootmoedig, ernstig en volhardend smeken of Gods grote toorn van u mag worden afgewend, en ook niet het vurig smeken om Zijn volzalige gunst en gemeenschap, om het licht van Zijn aanschijn en om Zijn goede Geest.

Bedenkt u ernstig; bidt u hierom wel tot God in eenzame en verborgen plaatsen? En als u bidt, hoe gaat dat dan toe? Hebt u in uw ziel wel een diep ontzag voor Gods eeuwige majesteit? Vreest u Hem vanwege Zijn heiligheid? Bidt u zo dat u een eerbiedige lichaamshouding hebt? Knielt u ooit neer voor de hoge God? Of is al uw bidden zonder eerbied en zonder enige aan-dacht? Is het alleen maar een naderen tot God met de mond, terwijl uw hart ver van Hem is?

² Antonides wijst hier naar A. Hellenbroek, *De kruistriomf van Vorst Messias*, pag. 150, 151.

(Jesaja 29:13). Is het slechts een bidden met uw verstand of vanuit een gebedenboek? Bent u zonder enige kennis van uw zonden waardoor u vernederd wordt, en zonder enige ervaring van uw nood waardoor uw ziel geraakt wordt? Hoe kunt u dan nog steun zoeken in een gebed dat uit sleur en zonder ontroering wordt gedaan? Ja, zelfs in uw gebeden is het u er niet ernstig om te doen zalig deel te krijgen aan de gerechtigheid en de voorbede van de Heere Jezus. U worstelt niet in Jezus' Naam met God om verzoening. U vraagt niet om het licht van de Geest, opdat u tot geloof, bekering en ware gehoorzaamheid aan Gods heilige wil mag komen. U vraagt ook niet om een nederige onderwerping aan Gods wil als u tegenspoeden moet ondergaan.

Och, arme wereld, van al deze dingen kent u niets door ondervinding. Nee, u wilt met uw eigen hart en uw goede werken borg staan bij God. En als u eens met enige aandacht en een ontwaakt geweten bidt, dan denkt u dat het al méér dan goed is. Maar u bidt niet in geloof, en u brengt als het ware Jezus niet mee in uw gebed, opdat Hij uw verzoenende Hogepriester en Voorspraak bij God zal zijn. Onbekeerden, als u in tegenspoed bent, waar is er bij u dan enige vrome en gewillige onderwerping aan de heilige wil en de hoge hand van God? Het tegendeel wordt gevonden, want u klaagt en mort en zet u er met uw hart tegen af. Of er is omdat het niet anders kan wat berusting, terwijl u ongevoelig en verhard blijft onder al de bestraffingen vanwege Gods toorn.

Hoe rampzalig bent u buiten Jezus, zonder God en zonder hoop. Als u zó zult sterven, met zo'n verhard en ongelovig hart in uw onbekeerde staat, o helaas, dan zult u de toorn van God, die de Borg Jezus slechts enige tijd droeg, voor eeuwig moeten dragen. De verschrikkingen van de hel, die Hem een korte tijd omringden en ter aarde neerdrukten, zullen u in een eeuwig verderf en ondergang doen wegzinken. Die beker van Gods geduchte toorn, waarvoor Jezus Zelf zo vreesde, zult u eeuwig moeten drinken. O, 'in des HEEREN hand is een beker, en de wijn is troebel, vol van mengeling, en Hij schenkt daaruit; maar al de goddelozen der aarde zullen zijn droesem uitzuigende drinken', Psalm 75:9.

Vlei u toch niet met een ijdele en valse hoop, zolang u geen nieuw schepsel in Christus bent geworden en niet in deze enige Borg gevonden wordt door een boetvaardig geloof. Ach ongelukkige, uw gebed wordt u zelfs tot zonde, Psalm 109:7. Onderzoek uw hart en uw weg toch ernstig, en gebruik de toets van Gods heilig Woord, of het niet zó is als wij u hebben voorgehouden. Bid toch tot de Heere Jezus om de Geest van overtuiging, verootmoediging, geloof en bekering, éér het voor eeuwig te laat is. Heden, heden dan, terwijl u Zijn stem hoort, verhard uw harten niet! (Psalm 95:7-8).

Wat u betreft, gelovig kind van God, hoezeer moet ook u menigmaal bestraft worden wegens de vele tekortkomingen in uw gebeden. We bedoelen uw gebrek aan eerbied en aandacht; uw gebrek aan een innerlijke begeerte naar zaligheid die gebedswerkzaamheden geeft; uw gebrek aan een krachtig geloof en een sterk vertrouwen op Christus en de barmhartigheid van God, uw verzoende Vader. U moet ook bestraft worden, omdat u zo weinig met ernst uw oog slaat op deze voor u barmhartige en getrouwe Hogepriester Jezus Christus, en zo weinig let op Zijn bitter lijden en wonderbare liefde. Hij verzoende uw zonden en liet die vreselijke drinkbeker van Gods eeuwige verbolgenheid aan u voorbijgaan. Schaamt u hierover en over de stugheid van uw hart, dat u zo weinig gedrongen wordt door het geloof en de liefde van Christus. Ook bent u vaak nog zo tegenstrevend en onwillig onder Gods hand, als u in tegenspoeden bent. Wat kan uw hart nog dikwijls de heilige wil en het bestuur van God, uw hemelse Vader, weerstaan als Hij u leidt langs duistere wegen van verdriet en moeite en als u het gevoel hebt van God verlaten te zijn. Hoe moedeloos zit u dan vaak neer. Wat zegt uw hart dan weinig: 'O

Vader, niet zoals ik wil, maar zoals U wilt', of met David: 'Mijn ziel, zwijg Gode, want van Hem is mijn verwachting', Psalm 62:6.

Zie dan toch door het geloof al biddend om licht en bijstand méér op het voorbeeld van het lijden en de lijdzaamheid van Jezus Christus, uw Zaligmaker! Zie op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs Jezus, Die de schande veracht en het kruis gedragen heeft, en is gezeten aan de rechterhand van de troon van God, opdat u niet verflauwt en bezwijkt in uw zielen, Hebreëen 12:2-3.

Ten slotte: hier is voor u, boetvaardige en gelovige zielen, een fontein van onuitsprekelijke vertroosting geopend. Deze zielsangsten en deze zware strijd van uw Zaligmaker zijn Hem overkomen om uw ziel van het eeuwig verderf te bevrijden. Of, laten we het zeggen met de woorden van onze Heidelbergse Catechismus. U mag u hiermee zeer vertroosten, dat uw Heere Jezus Christus door Zijn onuitsprekelijke benauwdheid, smarten, verschrikking en helse kwelling, in welke Hij in Zijn gehele lijden, maar inzonderheid aan het kruis, gezonken was, u van de helse benauwdheid en pijn verlost heeft (Zondag 16, het antwoord op vraag 44). De bereidwilligheid van uw Heiland en Zijn gehoorzaamheid, ook in al Zijn lijden, was tegelijk ook tot verzoening van al uw onwil en ongehoorzaamheid; van al uw ontevredenheid en ongeduld. Ja, Zijn heilig, vurig en volmaakt bidden was er ook om uw zwakke en zondige gebeden voor God te verzoenen en liefelijk te maken. Ook dit angstige bidden van de Heiland behoort immers tot Zijn priesterlijk offer, dat aan God welbehaaglijk is en voor zondaren zaligheid aanbrengt. De heilige Paulus getuigt van de Heere Jezus dat Hij in de dagen van Zijn vlees, gebeden en smekingen tot Hem, Die Hem uit de dood kon verlossen, met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de vrees, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden. En geheiligd zijnde, is Hij allen die Hem gehoorzaam zijn, een oorzaak der eeuwige zaligheid geworden; en is door God genaamd een Hogepriester naar de ordening van Melchizedek (Hebreëen 5:7-10).

AMEN